1901. Negen en veertigste Jaargang (Eerste Kwartaal.) No. 6

DE BAZUIN

Stemmen uit „De Gereformeerde Kerken in Nederland."

(Ten voordeele van de Theologische School te Kampen.)

Joël II : 1a, Blaast de bazuin!

Vrijdag 8 Februari 1901.

Hagg. I : 4, Is het voor ulieden wel de tijd, dat gij woont in uwe gewelfde huizen, en zal dit huis woest zijn?

Dit blad verschijnt des Vrijdags. Prijs per 3 maanden, fr. per post *f* 1.50. Voor Oost-Friesland en Amerika *f* 1.75. Voor Z.-Afrika *f* 1.75. Abonnementen buiten het Rijk moeten per kwartaal vóóruit worden betaald. Afzonderlijke Nrs 12½ ct. Advertentiën van 1—10 regels *f* 1; elke regel meer 10 cts. Boekh.-advertentiën 3 2 maal.

UITGEVER:
G. PH. ZALSMAN,
KAMPEN.

Advertentiën en Bestellingen vrachtvrij te adresseeren aan den Uitgever G. Ph. Zalsman te Kampen. — Kerkelijke Berichten en Stukken der Medewerkers aan den Redacteur, dHr. C. Mulder te Kampen. — Binnenlandsche Ruilbladen, Intezenden Stukken en Werken ter recensie aan den Hoofdredacteur, Dr. H. Bavinck te Kampen. —

ORANJE EN MECKLENBURG *VEREEND.*

In overeenstemming met de vermaning in Gods Woord, dat voorbiddingen en dankzeggingen gedaan worden voor Koningen en Overheid, spreekt ook ons blad zijne groote blijdschap uit met het Huwelijk van *H. M.* onze geliefde *Koningin* WILHELMINA en *Z. H. Hertog* HENDRIK *van Mecklenburg-Schwerin.*

Moge de God van Nederland en Oranje deze Echtvereeniging bekronen met zegeningen des hemels en der aarde. Hij zie in gunst neder op Hun jeugdig Vorstelijk Huis, opdat Zij tot in lengte van jaren elkander tot hulp en heil zijn.

Dat het Hoogstderzelver Vorstelijke Familiën, en vooral *H. M.* onze welbeminde *Koningin-Moeder* Emma, geschonken worde, dien welstand Harer Geliefden mede te beleven, tot in grijzen ouderdom.

En geve de Koning der Koningen, dat ons Nederlandsche Volk door deze Verbintenis des te meer een gelukkig en gerust leven kunne leiden, en de band tusschen Vorst en Volk daardoor nog hechter en duurzamer gesloten worde.

Dat ORANJE en MECKLENBURG groeie en bloeie tot Godes eer, 's Lands welvaren en der Kerke heil!

REDACTIE.

7 Febr. 1901.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

Het College van Hoogleeraren der Theol. School brengt ter kennis van de Kerken, dat het, na onderzoek, tot Candidaat in de Theologie heeft bevorderd den Student

D. Pol, wiens adres is te *Kampen.*

Namens het College vn.,
P. Biesterveld.

Kampen, 5, 2, 1901.

Officiëele Kerkelijke Berichten enz.

PLAATSELIJKE KERKEN.

HALFWEG, 28 Jan. 1901. In 't laatst der vorige week ontvingen wij het voor ons teleurstellend bericht van Ds. R. W de Jong, dat ZEerw geen vrijmoedigheid had kunnen vinden zijne gemeente te verlaten, en alzoo voor onze roeping moest bedanken Geve de Heere ons te zwijgen en te volgen.

Namens den Kerkeraad,
G. van Andel, Scriba.

—

WORMERVEER, 2 Febr. 1901. Tot onze groote teleurstelling ontvingen wij heden bericht van den door ons beroepen Leeraar Ds A. Brummelkamp van Deventer, dat ZEerw., hoewel na veel strijd, toch voor onze roeping meende te moeten bedanken.

Namens den Kerkeraad,
J. Leguyt Jr., Scriba.

—

TIENHOVEN, 3 Febr 1901. Onze geachte Leeraar, Ds. Joh. S. Langen, heeft een roeping ontvangen van de gemeente te Leerdam. Wij hopen, dat zoo korte verbintenis aan onze gemeente ZEw. doe besluiten, bij ons te blijven arbeiden.

Namens den Kerkeraad,
K. Pieneman, Scriba.

—

O-PEKELA, 3 Febr. 1901. Heden werd met meerderheid van stemmen, bij de gemeente alhier tot Herder en Leeraar verkozen, de WelEw. heer Ds. N. van Goor te Boxum

Namens den Kerkeraad,
H. J. de Boer, Scriba.

—

BOXUM, 5 Febr. 1901. Bij vernieuwing ontving onze geliefde Leeraar Ds N. Y van Goor eene roeping, ditmaal van de Ger. kerk te Oude-Pekela. Kerkeraad en gemeente alhier hopen zeer, dat ZEerw ook nu vrijmoedigheid hebbe, om voor die roeping te bedanken, en dat zijn arbeid onder ons voorts rijk gezegend zij.

Namens den Kerkeraad,
B. v. d Berg, Scriba.

CLASSEN.

Classis Alkmaar.

Vergadering op Donderdag 14 *Febr.* 1901 te *Helder* aanvang 's morgens 9½ uur.
Agendum gewoon.

Namens de Classis voornoemd,
J. W. Wechgelaer, *Corr.*

—

Classis Enkhuizen.

De Class. Verg. zal gehouden worden D. V. *Dinsdag* 5 *Maart* in de Consistorie der Geref. kerk te *Enkhuizen.* Aanvang 11½ uur. Punten ter behandeling worden *vóór* 20 *dezer* ingewacht, bij den Correspondent

van Anken.

Urk, 5—2—1901.

—

Classis Assen.

Classicale Vergadering *den* 5*den Maart.* Punten voor het Agendum *vóór* 20 *Febr.* aan ondergeteekende.

H. Dijkstra, *Corr. Quaestor.*

Smilde, 5 Febr. 1901.

—

Classis Amsterdam.

De vergadering der Classis Amsterdam zal D. V. gehouden worden op *Woensdag* 13 *Maart.* Punten voor het Agendum worden ingewacht bij een der ondergeteekenden *voor* 23 *Februari a. s.*

Namens den Kerkeraad der Geref. kerk te Amsterdam.
H. Groenendijk Azn.
Vondelstraat 27.
I. Eijnikel,
Jan Steenstraat 104.

Amsterdam 5 Februari 1901.

—

Classis Groningen.

De Classis Groningen overwegende op welke wijze het voorstel-Bavinck inzake „Eenheid van Opleiding" van de baan is geschoven;

overwegende, dat de Gen. Synode van Groningen den bestaanden toestand beëndigd heeft, en éénparig heeft besloten de Theol. School als de inrichting der kerken voor den dienst des Woords te handhaven en te bevestigen, (zie art. 52 *Acta* der *Gen. Synode* te Groningen;)

overwegende, dat er geen nieuw opgekomene redenen bestaan om op dat besluit terug te komen;

overwegende, dat eene poging tot nadere verbinding der beide inrichtingen in deze tijden onrust en verdeeldheid in de kerken zal veroorzaken;

ten zeerste betwijfelende of de Curatoren der Theol. School te Kampen zouden handelen in overeenstemming met hun opdracht en het besluit der Generale Synode van Groningen, indien zij in hunne qualiteit als Curatoren gevolg zouden geven aan het advies om pogingen tot samensmelting der Theol. School en Vrije Universiteit te doen;

spreekt als hare overtuiging uit, dat het niet raadzaam is, in te gaan op het advies om tot eene nieuwe proefneming tot vereeniging van Theol. School en Theol. Fac. der V. U. over te gaan.

Namens de Cl. Vergadering voornoemd,
J. H. van der Lichte, *Scriba.*

5 Febr. 1901.

ONTVANGSTEN.

Voor de Inw. Zending en Bijbelcolp. in N.-Brabant en Limburg.

Met hartelijken dank ontvangen:

Gift v/d Geref. k. te Bolsward *A*	f 5,—		
Van de Jongel.-ver te Uithuizen	- 5,—		
Van de Jonged.-ver. „Het Mosterdzaadje" te Almkerk	- 3,—		
Van A. G. (postm Rotterdam), speciaal voor Maastricht	- 50,—		
Van de „Zendingszaak" te Urk	- 10,—		
Van de Zondagschool te *Roermond*	- 4,—		
Jaarlijksche bijdrage van N. N. uit Zuid-Holland	- 10,—		
id. van Jhr. Mr. W. G. Q. v. U. te Roermond	- 25,—		

id. uit *Raamsdonk*: P. v. W. f 0,50, Wed. v. W. f 0,50, J. P. D f 1, H. d. J. f 1, P L. f 1, Mej. A. M. E. f 1, Wed. S. f 1, Wed. v. D. f 2,50. W. J. Z. f 1, Ds. J. C. C V f 1,50.

id. uit *Drimmelen*: N. H, H. f 1,50. P. W. v. d. S. f 0,50, J. v. S. f 0,50, C. L. S. f 0,50, J. G. V. f 0,50.

id. uit *Bergen op Zoom*: C. R. f , A. P. V. f 1, W. V. f 1, J. d D. f 1, N D. S. f 0,50, Dames V. f 1, Mej. J. G. S f 1, J d. N. S. f 1, Ds. v d K f 1, H. K. f 0,50

Zeer bemoedigend was ons de gift „speciaal voor Maastricht" als een antwoord op onze mededeeling, dat we het oog op die plaats hebben gericht. Wanneer nog meer zulke bijdragen voor dat doel inkomen, dan zal het voor deputaten gemakkelijk zijn, om een voorstel tot bearbeiding van Limburgs hoofdstad bij de Part. Synode in te dienen. God van den hemel doe het ons gelukken!

Namens Deputaten.
J. C. C. Voigt, *Penningm.*

Raamsdonk, 4 Febr 1901.

—

Voor de Theologische School.

Goes	f 42,57	Geesteren-Gelselaar	f 22,05
Nieuwdorp	- 20,05⁵	's-Gravenmoer	- 2,25⁵
Ierseke	- 7,25	Gees	- 5,50
Baarland	- 5,76⁵	Tiel	- 5,62⁵
Wolfertsdijk	- 7,97	Fijnaart	- 9,55
Kruiningen	- 7,15	Willemstad	- 6,81
Biezelinge	- 7,79	Raamsdonk	- 7,25
Heinkenszand	- 9,22	Klundert	- 23,96⁵
Borssele	- 2,96⁵	Dinteloord	- 16,33
's Gravenpolder	- 3,60	Moerdijk (½ coll.)	- 1,73
Reitsum 2de coll.	- 7,86⁵		

Voor de Uitbreiding.

Door Prof. Wielenga van R. te D „met dankerkentelijkheid voor de stemmen die voor de Theol School opgaan" f 25.—

De Penningmeester
van de Theologische School,
Dr. H. Franssen.

Zwolle, 2 Febr. 1901,
Potgietersingel 120.

—

Voor de Zending onder de Joden.

Met hartelijken dank ontvangen:

Door Ds. Kropveld te Rijswijk van X te Boskoop	f 15,—
Door Ds. Kropveld van J. J. v. Melle te Bergen op Zoom deel der Zuider Zendingsfeestcoll	- 5,—
Door Ds. J. J. Koopmans te Rockanje v. 't laten leven v/d Standaard	- 1,—
Van Mevr. Koopmans te Rockanje	- 2,50
Door Ds. S. Veltman te Nijawier van N. N. te Nijawier	- 1,—
Van de Zendingszaak te Urk p. postw.	- 5,—

Onder dringende en vriendelijke aanbeveling,

Rotterdam, 30. 1. 1901.

N. Koops,
Oost Vestplein **65.**

—

Voor de Zending o. Heid. en Moh.

Door Pieter Hoekstra, v/d Vereen. „de Zendingszaak" te Urk	f 100.—
Door Ds. Oegema te Wildervank, gecoll. ten huize van Ouderl. T. v. d Veen bij gel. zijner 40 jar. Echtvereeniging f 6,65, in het kerkz. f 2,50, f 2,50, f 2,50, f 2,50. te zamen	- 16,65
Door Ds. Postema, in 't kerkz. te Warffum	- 2,—
Door Ds. Sieders, v/d Jonged.-Ver. Ger. kerk *A* te Vlaardingen	- 5,—
Door Hoofdonderw. Scholtens v/d. Schoolkind. te N.-Pekela	- 1,61

Doesborgh, 2 Febr. 1901.

B. de Moen,
Quaestor.

—

Vereeniging „Dr. Scheurer's Hospitaal."

Ontvangen van de ver. Zending-zaak eiland Urk f 15,—

J. A. M. van Schelven,
Penningmeesteresse.

OUDERS OF GETUIGEN.

XVIII.

In de Handelingen der kerkelijke vergaderingen en in de werken der godgeleerde schrijvers is er telkens sprake van, dat de *ouders* hunne kinderen ten doop moeten houden, de doopsbelofte moeten afleggen enz.

Daaruit werd in het vorig artikel afgeleid, dat de Gereformeerden bij den Kinderdoop evengoed met de rechten en verplichtingen der moeder als met die van den vader rekenden.

Maar tevens werd opgemerkt, dat er niet met noodzakelijkheid uit volgde, dat de doop vroeger reeds in den regel of meermalen in bijzijn der moeder en na haar herstel plaats had.

Immers is het moeilijk te zeggen, op welken tijd gewoonlijk in de Gereformeerde kerken hier en elders de doop aan de kinderen der gemeente bediend werd. Er zou daarvoor een uitgebreid historisch onderzoek moeten worden ingesteld. Doopboeken, Kerkeraadsnotulen, Handelingen van Classicale vergaderingen enz. zouden daarvoor moeten opgeslagen worden.

En dan ware het nog niet zeker, of men, uit hetgeen men vond, een zuiver beeld van den feitelijken toestand verkreeg. Want de Synoden hier te lande gaven wel menigmaal den raad, om Doopboeken aan te leggen en daarin de namen op te teekenen van de gedoopte kinderen, de ouders en de getuigen. Maar op tal van plaatsen is die raad zeker niet opgevolgd. Op andere zijn zij misschien aanwezig geweest maar verloren gegaan en op nog andere is men er eerst zeer laat mede begonnen.

Het Doopboek van de Ned. Herv. gemeente te Kampen begint bijv. eerst met den Zesden Januari van het jaar 1793 en geeft dan in de eerste jaren nog niets voor de vraag, die ons bezig houdt, omdat het wel den datum van den doop, maar niet dien van de geboorte van het kind vermeldt.

Eene generale uitspraak, dat het doopen van de kinderen in tegenwoordigheid der moeders eerst na de Ned. Herv. Synode van 1817 een aanvang heeft genomen, heeft daarom weinig historische waarde.

Reeds ten tijde van de Synoden in de 16e en 17e eeuw waren de toestanden, gelijk wij gezien hebben, plaatselijk zeer verschillend. Terwijl eenerzijds velen den doop voor hun kind zoo spoedig mogelijk na de geboorte begeerden, wachtten anderen er dikwerf maanden en jaren mede. En ofschoon de kerken voor genen zelfs doopbeurten in de week openstelden en dezen niet nalieten te waarschuwen tegen uitstel van den doop, het is wel niet waarschijnlijk, dat er langzamerhand in alle kerken eene zekere eenstemmigheid in de practijk tot stand is gekomen.

Vermoedelijk is er in verschillende kerken en onder de leden derzelfde kerken eene uiteenloopende practijk blijven bestaan. Wie dicht bij eene kerk woonden, waren in gunstiger conditie dan wie er door een grooten afstand en een slechten weg van verwijderd waren. In vacante gemeenten moest men vanzelf wachten, totdat een dienaar van elders het Woord kwam bedienen. Wanneer de vader ongesteld of gestorven was, was òf een getuige òf de moeder zelve aangewezen, om het kind ten doop te houden. Allerlei omstandigheden brachten zeker wijziging aan in den tijd van den doop.

Toch is het een feit, dat in onderscheidene kerken tot op het begin der vorige eeuw toe de gewoonte bestond, om het kind in de eerstvolgende openbare samenkomst der geloovigen ten doop te houden. Het Doopboek van de gemeente te Kampen begint eerst van het jaar 1803 af geregeld, behalve den datum van den doop, ook dien van de geboorte van het kind op te geven. Van dien tijd af kan men dus zien, binnen welken tijd na de geboorte de doop in den regel bediend werd.

En dan blijkt, dat de kinderen der geloovigen over het algemeen en meestentijds gedoopt werden tusschen den eersten en den achtsten dag na hunne geboorte, in de eerstvolgende Woensdag- of Zondag-godsdienstoefening. Maar meermalen had de doopsbediening toch ook langeren tijd, twee, drie, vier weken, soms zelfs twee, drie maanden enz. na de geboorte plaats, zonder dat de reden van dit uitstel opgegeven wordt.

En zoo was de gewoonte ongetwijfeld ook nog in vele andere kerken in het begin der vorige eeuw. Dit wordt bewezen door de Handelingen van de Algemeene Christelijke Synode der Hervormde kerk in het Koninkrijk der Nederlanden in den jare 1817. Deze Synode trachtte verschillende verbeteringen aan te brengen in den openbaren godsdienst in 't gemeen en in de bediening van doop en avondmaal in 't bijzonder.

Wat de laatste betreft, daar de doopsbediening, gelijk zij toenmaals plaats had, weinig indruk maakte, stelde zij in eene circulaire van den 11en Juli aan de gemeenten voor, om die bediening niet te dikwijls te herhalen, de gelegenheden ervoor te

verminderen, en ze in de weekbeurten geheel af te schaffen.

En daarbij voegde zij nog de volgende, zeer eigenaardige opmerking: „Voorts zou het ongetwijfeld den indruk des doops vergrooten, wanneer niet alleen de vader maar ook de moeder met het kind ten doop kwam en daartoe hare herstelling gerustelijk afwachtte."

Deze moederlijke raadgeving en gemoedelijke overweging blijve geheel voor rekening van de Algemeene Christelijke Synode der Hervormde kerk. Maar zij heeft er zeker wel toe bijgedragen, om langzamerhand den doop uit te stellen en te doen plaats hebben in de tegenwoordigheid der moeder.

Zij heeft ertoe bijgedragen maar is er toch niet de oorzaak en in elk geval niet de eenige oorzaak van.

Want ten eerste werd de doop reeds vóór het jaar 1817 in vele gevallen verscheidene weken en soms maanden na de geboorte bediend. Ten tweede zou zulk eene raadgeving van de Ned. Herv. Synode op zich zelve volstrekt niet in staat geweest zijn, om een oud gebruik plotseling af te schaffen, wanneer het niet al lang tevoren van zijne beteekenis was beroofd. En eindelijk gaf niet de wensch, om de plechtigheid des doops door de tegenwoordigheid der moeder te verhoogen, bij het uitstellen van den doop den doorslag, maar wel de bepaling, dat men de gelegenheden tot doopen verminderen moest.

Langzamerhand werd die bepaling in de gemeenten toegepast. Eerst werd de doopbeurt in de week afgeschaft, vervolgens werd er slechts eens in de twee weken, en daarna slechts eenmaal in de maand gelegenheid tot doopen gegeven.

En daarvan was nu het gevolg, dat de moeder erbij tegenwoordig kon wezen en er allengs ook geregeld bij tegenwoordig was.

Echt Synodaal was de overweging, dat het bijzijn der moeder de plechtigheid van den doop verhoogen en den indruk ervan vergrooten zou.

Maar dat was toch de hoofdzaak niet. Deze lag in de *beperking der doopsgelegenheden*.

Indien deze goed te keuren ware, dan zou er (afgedacht natuurlijk van die verhooging der plechtigheid, welke voor rekening der Synode blijft) niets tegen maar alles voor te zeggen zijn, dat de moeder mede het kind ten doop bracht. Want zij heeft er evengoed als de vader het recht en den plicht toe. Als zij daaraan niet voldoen kan, heeft dat zijne oorzaak in eene toevallige omstandigheid, evenals de vader soms ook door ziekte of dood zijn recht en plicht niet uitoefenen kan.

In de circulaire der Herv. Synode hangt dus het uitstel van den doop en de wensch, dat de moeder erbij tegenwoordig zij, ten nauwste met het verminderen van het aantal doopbeurten saam.

En evenzoo eischt het gebruik van den spoedigen doop in de vroegere Gereformeerde kerken, dat er gelegenheid zij voor de ouders, om den doop voor hun kind te ontvangen, bij iedere samenkomst der geloovigen, indien er althans een dienaar des Woords aanwezig is.

Want het heeft geen zin, om eenerzijds tot de ouders te zeggen, dat zij hun kind ten doop moeten houden, zoo spoedig als het kan, en anderzijds het aantal doopbeurten te beperken en daarin uit te spreken, dat, ofschoon de ouders den doop voor hun kind zoo spoedig mogelijk begeeren, de kerk niet genegen is, om aan dien wensch te voldoen.

Dat ware eene minachting van het sacrament, die niet bij de ouders maar nog veel minder bij de ambtsdragers, bij den kerkeraad, te pas komt.

Indien dus de eerste zinsnede van art. 56 der Dordsche Kerkorde het wederinvoeren van de doopspractijk der vaderen eischt, dan mag door den kerkeraad het aantal gelegenheden voor het ontvangen van den doop niet tot één maal in de veertien dagen of in de vier weken beperkt worden. Zoo dikwijls er bediening des Woords is, moet er dan ook gelegenheid gegeven worden tot het ontvangen van den doop.

BAVINCK.

AAN EEN JEUGDIGEN AMBTGENOOT.

AMSTERDAM.

Waarde Broeder,

Ik houd veel van sneeuw. Waarschijnlijk is dit ook al een singulariteit van mij.

Vele menschen toch houden niet van sneeuw, en de paarden zullen er, dunkt mij, ook niet op gesteld zijn. Wat een weêrtje! hooren we telkens uitroepen, als het sneeuwt.

Medelijden gevoel ik dan met de arme dieren, die wreedaardig afgebeuld worden, en met de vogeltjes, die zoo moeilijk aan het noodige voedsel kunnen komen. Medelijden bovenal met de arme menschen, die achter handkarren moeten duwen, hijgend, dampend, zuchtend door de sneeuw zich een weg banend. Medelijden ook met zoovelen, die geen heele schoenen hebben of kunnen bekomen, en ook met zulken, die te eigenzinnig zijn om overschoenen zich aan te schaffen.

Ook stem ik toe, dat het sneeuwballen gooien zijn onaangename zijde heeft, vooral als men met een hooge zijden hoed, zulk een prachtig mikpunt voor de zonen van het vrije volk, door de sneeuw loopt. Maar ik heb ook ondervonden, dat er nog altijd goedhartige Hollandsche jongens zijn, die hunne kameraden toeroepen: Nee jongens! geen ouwe menschen gooien!

En de jonge menschen, vooral die van de zwakkere helft, nemen het doorgaans niet kwalijk, en gichelen nog op den koop toe, als er maar niet van die gemeene harde onder loopen, die zeer doen. Dat is valsch. Zij, die daarin vermaak hebben, zullen later, als ze mannen zijn, datzelfde karakter toonen en, in welken stand ook geplaatst, met nog iets anders dan losse sneeuw hun medemenschen in het gelaat, of van achteren, zoeken te treffen en — te wonden.

Zoo als ik zeide: ik houd van de sneeuw. Een winter zonder sneeuw is voor mij een teleurstelling.

Ik vind de sneeuw zoo majestueus.

Nooit heb ik bergen gezien, wier kruin altijd met sneeuw bedekt is; nooit anders dan in de verbeelding, of op eene prent. Maar reeds *dat* zien is indrukwekkend!

Ook de sneeuw komt van God.

Hoe aangrijpend schoon is de uitspraak: *want Hij zegt tot de sneeuw: wees op de aarde*, Job 37 : 6. Al die ontelbare vlokjes, met die schoone, wisselende vormen, welk een prediking zijn ze van de grootheid des Heeren! En welk een diepe gedachte spreekt Job uit, als hij de trouwloosheid der menschen vergelijkt bij *eene beek, die met sneeuw-ijs bedekt is*, zoo onvast, zoo bedriegelijk, zoo beschamend voor wie op hunne woorden vertrouwt, Job 6 : 16—21. En wel kan het tot verootmoediging strekken van alle zeergeleerden en hooggeleerden, die alle geheimenissen niet alleen van het geopenbaarde woord, maar ook van het verborgen denken en willen Gods, of alle wet van het zijn en alle gang van het worden, stelselmatig, logisch, uit elkaâr en in elkaâr kunnen zetten; als zij antwoord moeten geven op de vraag: *Zijt gij gekomen tot de schatkameren der sneeuw, en hebt gij de schatkameren des hagels gezien, dien Ik ophoude tot den tijd der benauwdheid, tot den dag des strijds en des oorlogs*? Job 38 : 22, 23.

O, God doet met die lichte, witte vlokjes soms meer dan de menschen met dum-dum-kogels en lyddiet-bommen! En als Hij die hagelkorreltjes den vijand in 't gezicht blaast, verblindt Hij hem en maakt hem machteloos. Als het Hem behaagt, laat Hij geheele legers insneeuwen, en doet ze sterven van honger en koude.

Ik voel mij zoo klein, als het sneeuwt, en die witte, zachte vlokjes, in ontelbare menigte, op mij nedervallen. Dan denk ik ook aan het leven, dat onder die sneeuw bedekt is, en geen geschapen oog kan zien. Dan denk ik aan onze theologische geschillen over het ontstaan en bestaan van het leven, van de wedergeboorte, en zou ik vrijmoedigheid hebben aan onze dogmatici te vragen: *Zijt gij gekomen tot de schatkameren van de sneeuw?*

Gij herinnert u, uit uw studententijd, die vuile, drassige brij op de straten eener groote stad, die voor eenige uren nog, in heerlijke witheid, uit de wolken nederdaalde. Aandoenlijk beeld van het ontaarde, verhevene en reine, dat afzichtelijker wordt naarmate het eens schoon en rein was, welsprekend bewijs voor de waarheid der stelling, dat het slechtste niets anders is dan het onteerde beste.

Was de duivel niet oorspronkelijk een reine engel voor Gods aangezicht? En de mensch, nu een slaaf der zonde en een kind des toorns, was hij niet een beelddrager Gods? Als ik die vuil geworden sneeuw zie, zie ik mijzelven, zooals ik van nature ben, zooals ik ontvangen en geboren ben; dan denk ik aan de vuile bron van al mijn wanbedrijven, die ik omdraag in mijn aanzijn, en dan komt de bede ook op in mijn binnenste: *Ontzondig mij, wasch mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw!* Hoe zacht troostend klinkt dan in zulke oogenblikken het Woord des Heeren: *Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen worden als sneeuw*, Ps. 51 : 9, Jes. 1 : 18.

En als dan al die ellende van het tegenwoordige leven zich voor mijn geest stelt, al dat gebrek lijden, onder armoede en koude, al dat lijden dat geleden wordt, niet het minst door en onder de fatsoenlijke armoede, dan zie ik ook in de sneeuw een gave Gods om het teedere leven tegen den invloed der koude te beschouwen, daar *Hij de sneeuw geeft als wol*, Ps. 147 : 16.

Zelfs als het drukkend gevoel van het gewicht der theologische en liturgische kwesties, die thans in bespreking zijn, over mij komt, dan denk ik aan de kloeke huisvrouw, wier beeld geteekend is door Koning *Lemuël*, Spr. 31, en aan hetgeen daar gezegd wordt vs. 21 van de solliditeit van haar huis. „*Zij vreest voor haar huis niet vanwege de sneeuw, want haar gansche huis is met dubbele kleeden gekleed.*" En als een eenvoudige ziel mij dan vraagt, of die *Maccovius* een *B*-dominee is, en of de Vrije Universiteit nu afgesneden zal worden, en of *Ds. van Lingen* niet eigenlijk verstandig en vroom gehandeld heeft, door niet met de vereeniging mede te gaan, en of de boel nu niet weldra weêr uiteenspatten zal, dan kan ik haar gerust stellen met de mededeeling, dat *Maccovius* een professor was, en nu al meer dan twee honderd jaar dood is; dat niet *Maccovius* maar *Voetius* de groote leeraar der Gereformeerden is, en dat *Brakel* ook een Voetiaan was. Verder, dat we zonder philosophie niet leven kunnen; dat *Bavinck* en *Kuyper* ook philosofen zijn, zoo goed als *Maccovius*, ieder op zijn manier natuurlijk; en dat er nooit twee philosofen bestaan hebben, die het altijd en in alles met elkander eens waren. Wij, dominees, zeg ik dan, moeten van die mannen leeren, gelijk de geneesheeren, artsen en doctoren van hun professoren; en als de menschen zich verwonderen over onze wijsheid, en niet kunnen begrijpen hoe wij er aan komen, dit daaraan te wijten is, dat zij niet weten, welke vaatjes wij in huis hebben, waaruit we tappen; en dat vooral de jongeren onder ons het levende woord, in de collegekamers gehoord, en het „zwart op wit" meê naar huis gedragen hebben; ja dat eigenlijk elk geloovige, die *vernieuwd wordt tot kennis, naar het evenbeeld Desgenen, die hem geschapen heeft*, een philosoof wordt, als hij nadenkt over zijn eigen, geestelijk leven.

Zoo is het in de kerk des Heeren gegaan gedurende alle eeuwen, en zoo zal het blijven tot den jongsten dag, als Hij komt, *Wiens kleed wit is als sneeuw*, Openb. 1 : 14. De sneeuw smelt weg, maar het huis, waarop zij nederviel, blijft. De kerke Gods is gelijk aan het huis van de kloeke huisvrouw, dat met kleeden is bedekt, zoodat zij niet vreest voor haar huis vanwege de sneeuw. Over alles, wat heerlijk is, zal eene beschutting wezen. Daar moeten we niet aan twijfelen, ook niet in de tegenwoordige omstandigheden.

Nu zult ge zeggen: dat is toch erg onprincipieel. Maar, mijn broeder, gij weet toch ook wel, dat, wie als een uil geboren is, nooit een valk wordt? Ik heb, geheel mijn ambtelijk leven door, gepoogd conciliant te zijn, en ben met de kous op 't hoofd thuis gekomen. Men heeft mij een Trait-d'Union genoemd. Dat dit een aangename ervaring is, beweer ik niet; maar het is toch beter dan iets tegen zijn geweten te doen. En daarom zeg ik, met groote vrijmoedigheid, aan de wankelende zielen: Zijt sterk en hebt goeden moed! Houdt u buiten de disputen der geleerden, maar houdt u aan het Woord, en aan de Sacramenten, en aan de kerk, en aan de practijk der godzaligheid, die van binnen uit naar buiten gaat; en gelooft de waarachtigheid van het Woord des Heeren, Jes, 55 : 10, 11: *Want gelijk de regen en de sneeuw van den hemel nederdaalt, en derwaarts niet wederkeert, maar doorvochtigt de aarde, en maakt, dat zij voortbrenge en uitspruite, en zaad geve den zaaier en brood den eter; alzoo zal mijn woord, dat uit mijnen mond uitgaat, ook zijn, het zal niet ledig tot Mij wederkeeren; maar het zal doen hetgene, dat Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgene, waartoe Ik het zend.*

Daarom, mijn broeder, houd ik van de sneeuw.

Van harte,

T.t.

W. H. GISPEN.

Politieke Beschouwingen.

In de pers nemen de berichten over de begrafenisplechtigheden — liever zouden wij haast zeggen: feestelijkheden — van de ex-Koningin van *Engeland*, Victoria, een groote plaats in. Vooral het militair vertoon was zeer overdreven. Beoogde men door dit praal vertoon de nationale hartstochten weer te ontvlammen — dan is dit doel bij een groot deel des volks verkregen. Doch als het bedoelde om aan de wereld te toonen, welk een krachtig leger Engeland bezit, is het doel zeker niet bereikt; zelfs de artillerie-paarden weigerden op een gegeven oogenblik den affuit-wagen met lijkkist voort te trekken. Zij waren verstijfd heet het, en sprongen toch, maar in verkeerde richting. En de soldaten? Mooie uniformen wel, maar *gespierde, krachtige mannen*, — niet. „Jongens waren het voor een deel, met wier bleeke gezichten onder de zware berenmutsen militairen medelijden kregen."

Als deze statie opgeruimd is — komt de *Kaapsche* deputatie in Engeland. Zij wil bewijzen (een onbegonnen werk!), dat „de militaire overheersching van Vrijstaat en Transvaal onmogelijk is, daar het Hollandsch element thans in heel Zuid-Afrika ten gunste der Boeren over een onuitroeibare meerderheid beschikt. Behoudt Engeland in Zuid-Afrika het huidige vrijheidsregiem (het politieke stemrecht), dan zullen de Hollanders, meester van den toestand, daar ze de meerderheid uitmaken, door de kracht der stemming aan de Boeren hun onafhankelijkheid teruggeven.

Trekt Engeland het vrij en grondwettelijk gouvernement der Kaapkolonie in, dan zal het niet alleen de Hollanders als tegenstanders hebben, maar ook vele Engelschen, die zich van hun vrijheden niet willen laten berooven.

In Transvaal zelf zal elk bestuur onmogelijk zijn. De Engelsche Regeering zal er niet slechts de Boeren, maar de Engelsche inwoners van Transvaal tegen zich hebben, daar men, om de oorlogskosten eener langdurige militaire bezetting te betalen, ze zal moeten treffen met belastingen, tweemaal zwaarder dan die, welke ze reeds zoo zwaar verklaarden onder het bestuur van President Kruger. Ook de zwarten zullen zich verzetten tegen het geringe loon, dat Rhodes c. s. hun willen geven.

Verder zal de deputatie aantoonen, dat men zal moeten handelen als vroeger Gladstone deed, n. l. de onafhankelijkheid herstellen. Engeland kan verder b. v. een oorlogsschatting van 3 à 4 millioen opleggen en het bezit van artillerie verbieden.

Hoort Engeland niet naar den raad, dan verliest Engeland Zuid-Afrika."

Men zou haast wenschen en bidden, dat het zoo zijn mocht, want Engeland's ongerechtigheid vooral schreit ten hemel! In *Zuid-Afrika* zoekt dan ook de geweldige Kitchener zijn ruwe handen nog eenmaal uit te strekken, om allereerst in *Transvaal* de laatste krachten van het verzet te smoren — nu de Burgers niet willen hooren naar zijn zoet gefluit, al werd het ook door den voormaligen President Pretorius, den ouden zwakkeling, thans overgebracht. Maar Botha en de zijnen blijven doof aan dat oor. Welnu, dan zal Kitchener ze verpletten. Van de onderstelling uitgaande, dat Botha al zijne commando's Zuidelijk van de lijn Pretoria–Lorenzo–Marques heeft gebracht, mede omdat hij 't in de hoogvelden, Noordelijk daarvan, niet zou kunnen uithouden in den nazomer — heeft hij al zijne eenigszins beschikbare troepen bijeengeraapt aan dien spoorweg en dien van Pretoria naar de Vaal, om van daaruit langs acht lijnen zijne troepen op één punt tusschen eerstgenoemde spoorlijn en de Vaal uit te doen komen en zoo op groote schaal Botha en zijne commando's bij Bethel of Ermelo samen te dringen, van Natal af te snijden, te omsingelen .... Doch zoo verre zijn wij nog niet. Intusschen is de ruiter-Generaal French reeds met de schoonmaak begonnen. Jammer maar, dat de Burgers achter zijn rug bij Modderfontein, Zuid van Krugersdorp–Johannesburg, het garnizoen geheel overrompelden en alles medenamen. Doch French vond reeds op zijn tocht Oostwaarts een achter gelaten kanon vroeger op de Engelschen veroverd. Wat een vondst! Maar hij laat zich niet ophouden.

De Engelsche troepen, hebben ook in opdracht alle beschikbare levensmiddelen te rooven. We zullen wel niet veel hooren van den Hunnen-tocht, die in het door de Engelschen nog maar gedeeltelijk betreden gebied ondernomen wordt. De hoeven zullen weer branden, de vrouwen en kinderen jammeren, weerlooze gevangenen afgemaakt worden. Genade kende Kitchener nooit!

French maakte bovendien stukken van nog een kanon buit in deze streek. Het kon echter wel eens blijken, dat de eerste vijftienponder ook niet gaaf was. Maar wat te zeggen van het bericht, dat 2000 Boeren onder Blake naar Lorenzo Marques oprukken, om hunne broeders daar te bevrijden? ... De Portugeezen schreeuwen om Engelsche hulp 't Zou waarlijk een stoute zet zijn! Omtrent het vroeger gemelde gevecht bij de Doornrivier wordt nog bericht, dat de Boeren terugtrokken met achterlating van 1 doode en 2 gewonden, benevens paarden, wagens en munitie.

Van de Kaapkolonie wordt weinig vernomen. De Kaapsche Regeering vaardigde een rapport uit, waarin er op gewezen wordt dat Boeren-comando's uit den Vrijstaat naderen en waarin de loyalen worden aangespoord trouw te blijven. Philip Botha zou met 2000 Boeren en geschut reeds in de Kolonie gevallen zijn.

De Boeren-colonne in Clan-William heeft het goed. Zij maakte 2000 paarden buit, doch nu zou Kolonel Bethune, die in de Roggeveldbergen zit, zou hen beletten verder Zuidwaarts te komen.

Kruitzinger heeft, nadat hij Willowmore nam en weer verliet, telkens kleine gevechten geleverd, die niet bepaald gunstig voor hem schijnen afgeloopen te zijn. 25 en 26 Jan. vocht hij en hij moest wagens en paarden achterlaten. Vergeefs pogende Noordwaarts terug te trekken, rukte hij Oostwaarts naar Humansdorp en West Uniondale.

Het commando in het midden der Kolonie heet volgens de nieuwste berichten door Haig in de richting van Steytlerville terruggedreven. Haig verloor bij die gevechten 16 dooden, naar men bericht.

Het is nog niet zeker of de Wet zich werkelijk in de Kolonie bevindt. De telegrammen van eergisteren bewezen gelijk anderen, dat hij zich in ieder geval in de richting van de Oranjerivier beweegt; de Engelschen onder Knox en Hamilton op zijde werpend. Het is echter niet onmogelijk, dat de Wet, berichten krijgend van de groote operatie in Oost-Transvaal, weer omkeert naar het Noorden om de Engelschen in hun rug te bestoken.

Volgens de laatste berichten, maar particuliere, zouden Burgers bij Koffijfontein in den *Vrijstaat* een gevoelig verlies van 18 dooden verloren hebben. Of is 't maar een kaffer bericht?

Zeker is, dat wij beslissende dagen tegemoet gaan. Moge God de lijdenden en strijdenden krachtig steunen en bijstaan.

De oude Keizer van *Oostenrijk* heeft eergisteren den Rijksraad met een lange troonrede geopend. Wij vreezen dat de lengte der rede in groote wanverhouding zal staan tot de lengte van des Rijksraads politiek leven en vruchtbaarheid.

Nieuws bevat de troonrede niet. De Keizer herinnert aan Koning Humbert's dood en aan zijn bezoek bij keizer Wilhelm.

De betrekkingen met de Mogendheden zijn goed. Oostenrijk's positie als wereldrijk dwong het aan de Chineesche expeditie deel te nemen, voor zoover zijn belang dat meebracht. De Keizer zeide, dat de Mogendheden de handhaving van China's eenheid beoogden en dat gevaar voor den Europeeschen vrede van dien kant niet dreigde.

Over den Binnenlandschen toestand sprekende, zeide de Keizer, dat de macht der Ministers beperkt en het Kamer-reglement gewijzigd moest worden. Verder worden een aantal wetsontwerpen aangekondigd. O. a. herziening van de invoertarieven en nieuwe reglementeering der valuta. De Keizer oordeelde eindelijk, dat de nationale twisten, die de werkkracht van het Huis zoo verlamden, langs wettelijken weg moeten verdwijnen.

De rede werd met levendig applaus begroet.

Zonderling dat geen woord aan den dood van Victoria gewijd werd; na hetgeen gebeurd is durfde de Keizer niet. Arme man!

De Fransche Regeering heeft een tegenslag gehad.

Zooals men weet werd art. 1 der Vereenigingenwet aangenomen. Gisteren evenwel stelde de socialist Groussier nog een aanvulling op het eerste artikel voor, luidende: „Vereenigingen van personen mogen vrij tot stand komen, zonder daartoe verlof gevraagd of kennis gegeven te hebben, doch zij ontvangen pas rechtsgeldigheid zoodra zij zich aan de bepalingen van art. 4 onderwerpen (art. 4 gelast: publicatie van het vereenigingsverdrag door de oprichters en kennisgeving bij de prefectuur)."

Trouilot bestreed de uitbreiding, Ribot verdedigt haar. De socialist Fornière stelde een amendement op de uitbreiding voor door te bepalen, dat godsdienstige vereenigingen van Groussier's bepaling uitgesloten zijn.

Waldeck Rousseau en de Commissie bestreden de uitbreiding, doch de Ministers stelden niet de kwestie van vertrouwen.

Het voorstel Groussier-Fournière daarop in stemming gebracht, komt er door met 292 tegen 237 stemmen. Vóór stemden centrum, rechterzijde der republiekeinen en de socialisten.

Zooals men ziet, is het anti-klerikale karakter der wet in het minst niet veranderd. Het centrum kon er niets bij winnen. Het speelde de socialisten in de kaart en heeft hun grooter vrijheid bezorgd. De haat tegen het ministerie-Waldeck verleidde het tot een politie dwaasheid. De oogen der Regeeringsvrienden zullen nu door deze stemming nog wel wat meer opengaan voor het groot gevaar, dat de Reering voortdurend bedreigt.

NOORDTZIJ.

EEN DROEVE KLACHT.

Een zeer droeve klacht mogen we wel zeggen. De klacht gaat uit van de Deputaten der Generale kas voor Emeriti-predikanten, predikants-weduwen en weezen. Die klacht wordt ook vernomen uit den mond van Deputaten van meer dan een Provincie dierzelfde kas.

En dientengevolge klimt er een bange klacht op uit hart en huis van verschillende Emeriti-eeraren, weduwen en weezen. Aan dezen wordt niet verstrekt, wat hun is toegezegd en waarop ze dus in den gewonen weg rekenden en mochten rekenen. Welk een zorg en ellende hiervan het gevolg is, behoeft niet te worden gezegd. Mogen toch de Provincien, die weigeren aan hare verplichting in dezen te voldoen, dat wel bedenken. Het geklag der aldus in kommer en zorg verkeerenden klimt op in de ooren van den Heere Zebaoth.

De Deputaten doen slechts, wat de jongste Generale Synode hun heeft opgedragen. Toch blijft meer dan één Prov. *weigerachtig*, geheel of ook ten deele, met de verklaring: *wij zorgen voor onze eigene weduwen en weezen en laat de anderen ook voor zichzelven zorgen.*

Dat gaat toch waarlijk niet. Ons kerkverband werkt door de goede hand Gods over ons, *nationaal* en niet maar *provinciaal*, gelijk tijdens de oude Republiek.

Heeft men bezwaren tegen den gang der zaken in het algemeen of tegen deze of gene regeling in het bijzonder, men brenge dit ter plaatse waar ze behooren.

Doch in afwachting daarvan hebben we ons al te saâm te houden aan *de wettige genomen besluiten* onzer kerkelijke vergaderingen en die uit te voeren naar roeping en vermogen.

In allen gevalle, niet waar? mogen ouden van dagen, weezen en weduwen daaronder niet zuchten. Broeders, treedt in dezen toe

ter hulpe, opdat de weigerachtige kerken nog mogen doen, wat van haar wordt verwacht.

D. K. Wielenga.

„AFSNIJDING."

Men neemt het mij kwalijk, dat ik zoo maar *„rauwelings"* en *„haastig zonder waarschuwing"* de Theol. Faculteit wil *„afsnijden"* van de kerken.

Men schijnt dus in sommige kringen wel wonderlijke denkbeelden te hebben over de verhouding van „de Theol. Faculteit" of ook zelfs van „de Vrije Universiteit" tot de Gereformeerde kerken. Anders begrijp ik tenminste niet de ernstige vermaningen en waarschuwingen, die men tot mij richt zelfs in naamlooze brieven over dit mijn stout bedrijf, dat ik tegenover den raad van Dr. Kuyper mij gedrongen gevoelde een anderen raad te geven.

Ik wil „afsnijden" zegt men. Afsnijden nu in den gewonen zin des woords veronderstelt een organische eenheid of een organisch verband. Van zulk een verband tusschen de kerken en de Vrije Universiteit is er uiteraard geen sprake. 't Is slechts *een contractueel verband*, dat dus bij onderlinge overeenkomst is aangelegd en door *opzegging* van één der partijen weer verbroken kan worden, zonder dat dit óf het wezen der kerken óf het wezen der Vrije Universiteit ook maar in het minste schaadt.

Dit kan te gemakkelijker, zonder dat men er elkander uit een formeel oogpunt een verwijt van kan maken, omdat het thans bestaande verband, volgens het besluit in 1892 ter dier zake door de vereenigde kerken genomen, slechts *voorloopig* is. Dat het niet naar eisch is geregeld, wordt door niemand ontkend en is op de Gen. Synode van 1893, 1896 en 1899 luide uitgesproken. Toch blijft dat zoo maar hangen, zoodat die *voorloopige* toestand nu al bijna tien jaren duurt. Komt dat met de positie en waardigheid der kerken overeen tegenover een particuliere Vereeniging, hoe uitnemend overigens ook?

Om tot een voor de kerken gezonden toestand te komen behoeft men het mes der „afsnijding" niet eens te gebruiken. De kerken hebben naar den drang der omstandigheid dat voorloopige verband eenvoudig los te laten en kerken en Vereeniging kunnen zich vrij en frank bewegen, een ieder souverein op haar eigen gebied.

Dr. Kuyper heeft in zijn „Band aan het Woord" pag. 50 met nadruk verklaard: „Een Universiteit is geen Opleidingsschool." Zoo is dan ook mijn raad, wat hare verhouding tot de Geref. kerken betreft, haar naar haar waar karakter in hare eigene, ware bestemming te doen uitkomen, waardoor ze *ophoudt*. Opleidingsschool voor de Geref. kerken te zijn. En dat neemt men mij kwalijk. Het is zoo Dr. K. laat er opvolgen:

„Zij heeft, om het eens zeer plat" (maar dan zeker toch zeer juist) „uit te drukken, „ook wel een winkel, maar hoofdzaak is „voor de Universiteit de fabriek, wel te „verstaan, de fabriek der wetenschap." Naar de algemeene opvatting van deze beeldspraak moeten dus de kerken in dit geval dienen als winkel of als slijterij om de producten van de fabriek aan den man te brengen. Doch misschien vat men dit beeld verkeerd op. Men wijze ons dan terecht. Want zoo op den klank af vind ik het wel wat vernederend voor de kerken, en dat kan toch m. i. de bedoeling van Dr. Kuyper niet zijn.

De Universiteit is geen Opleidingsschool volgens de verklaring van Dr. K. en toch wil men haar er voor laten *dienen*. Of dat onder bepaalde voorwaarden of regelingen niet kan? Maar dan toch alleen naar een *vast verband*, overeenkomstig *den aard van elks levenstaak en bestemming*.

En daaraan juist hapert het hier. De Vereeniging zelve schijnt er niet aan te denken daarin verandering te brengen. Het gaat haar dan ook goed in dezen en het voordeel der ongeordende verhouding is aan hare zijde.

Men beschuldige mij dan ook niet, dat mijn raad zoo onverwachts, zoo rauwelings als uit de lucht komt vallen. Ware Dr. K. niet met zijn raad gekomen, ik zou van deze zaak gezwegen hebben, in afwachting van wat de Deputaten voor de herziening van dit verband ter e. v. Synode zouden brengen.

Maar nu Dr. Kuyper *de verhouding* van de Theol. School der kerken en de Theol. Faculteit weer ter sprake wil brengen, alsof die ter jongste Synode te Groningen niet voor goed beslist ware, nu moest ik, om verwarring te voorkomen en den vrede der kerken te bevestigen, wel herinneren, dat *de positie der Theol. School voor goed geregeld is* en dat het alleen nog gaat over de verhouding van de Theol. Faculteit tot de kerken. *Die verhouding* is in geschil; met dat „voorloopig" verband is het niet in orde. Daarover gaat het en daarover alleen.

De Synode van 1899 heeft uitdrukkelijk verklaard, dat ze met haar besluit bedoelde, een einde te maken aan de onvastheid van de Theol. School en haar bestaan bij den voortduur te verzekeren.

Ik kan het niet anders bezien of tegen dat besluit en bedoelen der Synode ging de raad van Dr. K. regelrecht in. Bedoeld of niet bedoeld door den geachten raadgever, hij zal, dunkt me, niet kunnen ontkennen, dat zijn raad als vanzelve de positie van de Theol. School bij vernieuwing onzeker maakte in veler bewustzijn. Onder die onvastheid en onzekerheid heeft zij reeds lang geleden. Of lag het niet jaren lang in veler bewustzijn, die Theol. School is toch ten doode opgeschreven? Het kan nog drie, misschien nog zes, hoogste nog negen jaren duren, en dan gaat alles naar de Vrije Universiteit. Zoo dacht men en sprak men, en het ligt in den aard der zaak, voor wat men ten doode opgeschreven acht of ook wenscht, doet men geen moeite meer, daarvoor geen gave, geen gebed, geen opoffering meer. Aan die *onvastheid* en *onzekerheid* is door het *eenparig besluit* der Synode te Groningen een einde gekomen.

En nu men al aanstonds bij name in de *Friesche en* in *Geldersche Kerkbode* terstond na de Synode tegen dat besluit is gaan reageeren en de raad van Dr. K. op zijn zachtst genomen ook dien kant uit scheen te gaan, nu kon een raad als de mijne niet achterblijven en is die niet zoo maar onverwacht uit de lucht komen vallen, maar beweegt zich volkomen op den lijn-Groningen. Van de *vastheid* en *zekerheid* der Theol. School blijve men in zulk een weg verder af.

Zelfs bewoog ik mij met dien raad volkomen in den lijn der gedachten van Dr. Kuyper zelven. Naar aanleiding van een bijkomstige kwestie over de wederzijdsche erkenning van examens schreef deze broeder in *„de Heraut"* van 4 Nov. j. l. (Artikel-Concurrentie). „En hoever nu ook de onder-„linge welwillendheid gaat, ook te Kampen „zal niemand den eisch stellen, dat de Vrije „Universiteit zichzelf het levensbloed ga „aftappen."

Daartegen nu is niets te zeggen, maar dan geldt datzelfde ook voor de kerken in hare verhouding tot de Vereen. voor H. O. op Geref. grondslag. Hoever ook de welwillendheid gaat, te Amsterdam zal niemand den eisch stellen, dat de kerken haar eigen School laten sterven of zullen opruimen terwille van de School eener andere Corporatie. Dat dunkt me, kan dan ook niemand willen of wenschen,

Voor de rust en den vrede en den bloei der kerken reageere men toch niet verder tegen Groningens besluit.

D. K. Wielenga.

Kampen, 2 Febr. 1901.

Scheurkalenders in de Kazerne.

Door J. Sterk, huisvader v/h. Militairen Tehuis, te Deventer: voor de ontvangene Kalenders . . . . f 1,10

Van Mej. P. van Leeuwen, te Alphen a d. Rhijn . . . . . f 1,00

Van de Chr. Jongel.-v. te Nijverdal onder het motto: Psalm 100: 2a . f 2,50

Is 't niet opmerkelijk? Sommige Militairen Tehuizen en Vereenigingen als ook onderscheidene Broeders en Zusters, vergeten nooit nu en dan iets voor leger en vloot af te zonderen, terwijl anderen er nimmer aan schijnen te denken. Den eersten betuigen we onzen hartelijken dank; en den anderen verzoeken we vriendelijk het gegeven voorbeeld te volgen.

Onze soldaten moeten toch ook op den eenigen naam ter zaligheid worden gewezen, laat het ons derhalve een voorrecht zijn, om tot dit heerlijke doel te mogen medewerken

E. Kropveld.

Rijswijk, 1 Febr. 1901.

Zuid-Oosthoek van Friesland.

In hartelijken dank ontvangen voor armenbedeeling: Van P. Span te Scharnegoutum 1 pakket gedragen kleederen; 1 dito denkelijk uit Winschoten; een dito van Wijbinga te Wirdum; van br. N. de Ronden Penn. der Ver. „de Zaaijer te Weesp f 10; door Ds. J. van Haringen te Katendrecht: verz. door Johan en Hendrik f 1,05, en van een zuster der gem. f 2,50, samen f 3,55; van de Geref. Vr. ver. „Dient elkander door de liefde" te Uitwellingerga 1 p. gedr. kleederen 1 jas, 1 mantel, 1 borstrok, 1 hemd, 2 paar sokken, nieuwe kleederen, 1 paar kousen, 4 hemden, 3 bonte boezelaars, 2 lakens, 2 sloopen, 1 boezeroen.

Bijzonder dank geliefde gevers! Het gaat zoo goed, Als er maar gereld iets in komt, dan kunnen de broeders Bijb.-Colp., eenigermate in de grootste behoeften voorzien, en hun wordt er een deur door geopend, voor het Woord des levens.

Uw dankbare Vr. en Br.,

J. Wouda,
Corr. van Jachin.

Oranjewoud,
Heerenveen, 4 Febr. 1901.

P. S. Mag ondergeteekende onze vrienden verzoeken, om een duidelijk adres op te geven. Wil men den naam niet bekend hebben, dan kan het wel onder N. N. als de plaats er maar duidelijk bijstaat. — J. W.

In dank ontving ik van M. J. v. d. H. te E. V. voor arme hutbewoners f 1.

G. van Wageningen.

Ureterp, 2/2/1901.

Buitenlandsche Kerken.

De kwestie van de herziening der Westminstersche belijdenis in de Presbyteriaansche kerk in N.-Amerika. Het is bekend, dat sedert geruimen tijd in de Presbyteriaansche kerk een strooming is, die op herziening van de belijdenis aandringt. Vooral in de Noordelijke Staten is die strooming het sterkst. Zooals licht te begrijpen is, gaat de beweging uit van hen, die feitelijk met die belijdenis gebroken hebben. De band der belijdenis is hun te eng; zij willen meer vrijheid, en opdat zij in de verbreiding van afwijkende gevoelens niet door een beroep op de belijdenis zullen worden tegengewerkt, willen zij haar herzien hebben.

Naar aanleiding van dit streven heeft Dr. Steffens een artikel in *„de Hope"* geschreven over het oekumenisch karakter der Gereformeerde belijdenissen. Hij bedoelt dit niet in den zin, waarin wij dit nemen van de drie oudste belijdenisschriften voor alle Christelijke kerken, maar in dezen zin, dat alle Gereformeerde belijdenissen het eigendom zijn der Gereformeerden kerken. Wel hebben niet alle Gereformeerde en Presbyteriaansche kerken denzelfden geloofsvorm; er is verscheidenheid, maar allen vertoonen toch denzelfden familietrek, want zij belijden het geloof in den vorm van het Calvinisme.

Dat komt o. m. in deze drie punten uit. Met het oog op de schepping belijden allen, „uit Hem, door Hem en tot Hem zijn alle dingen." Met het oog op de zaligheid: in Christus is de oorsprong en de geheele uitwerking der zaligheid. Met het oog op de toekomst: de eindelijke uitkomst van alle wegen Gods is de uitvoering van den eeuwigen Raad zijns wils.

In dit opzicht noemt hij de Gereformeerde geloofsbelijdenissen het eigendom van de kerken, in wat land zij zich bevinden en welke taal zij ook spreken. De Presbyteriaansche kerk maakt een deel uit van de Gereformeerde kerk in de verschillende landen verspreid.

Op dien grond geldt de herziening der belijdenis allen Gereformeerde kerken. Raakt de herziening alleen den vorm en niet het wezen der belijdenis, dan moeten daarin die kerken gehoord worden, die denzel den geloofsvorm hebben. Gaat de herziening dieper en bedoelt men een verandering van het leerstellig karakter der belijdenis, dan moeten alle Gereformeerde kerken geraadpleegd worden en daaraan medewerken.

Hieruit volgt, dat de Presbyteriaansche kerk in he Noorden der Ver. Staten het recht niet heeft op eigen hand de belijdenis te herzien. Wil zij een verandering in den vorm, dan moet zij dit doen in overeenstemming met die Presbyteriaansche kerken, die met haar de Westminstersche belijdenis als geloofsvorm hebben erkend. Wil zij meer dan een wijziging in den vorm, dan moet zij samenwerking zoeken met alle Gereformeerde kerken.

Dat de leiders der beweging voor herziening in de Presbyteriaansche kerk dit op eigen hand willen tot stand brengen, bewijst gebrek aan historischen zin en is een gevolg van het collegialistische kerkbegrip, waardoor iedere kerkgemeenschap meent recht te hebben de belijdenis naar goedvinden der meerderheid te veranderen.

De Gereformeerde vaders in de 17e eeuw handelden dan ook anders. Toen op de Synode van Dordrecht 1618/19 de strijd met de Remonstranten beslist moest worden, was er behoefte om bij de Nederl. geloofsbelijdenis een nadere verklaring te voegen omtrent de vijf punten, die vooral in verschil waren tusschen Gereformeerden en Arminianen. Die nadere verklaring gaven de Nederlandsche Gereformeerden niet op eigen hand. Zij wilden die leerregels niet opstellen zonder advies van de andere Gereformeerde kerken Zij noodigden daarom de verschillende Gereformeerde kerken uit, afgevaardigden te zenden om hun van advies in deze gewichtige zaak te dienen.

Zoo moest ook nu geschieden. Men wil dit echter niet, maar zonder zich te bekommeren over het oordeel van andere kerken, wil men op eigen hand herziening doordrijven, wat tengevolge hebben zal, dat de kerken meer en meer van elkander verwijderd worden.

Het zou goed zijn, als de Presbyteriaansche kerk naar dit woord van Dr. Steffens ging handelen. Dat zij dit doen zal, is niet te verwachten, want de drijvers der herziening hebben geen liefde voor de Gereformeerde leer en willen de Gereformeerde paden niet bewandelen.

Toch gaan er van uit die kerk stemmen op tegen de herziening. Zoo bevatte de *„New-York Observer"* onlangs het volgende artikel, waarin de herziening met kracht veroordeeld wordt.

„Het idée van Duitsche geleerdheid is de vernietiging van dingen die bestaan, om dingen, die niet bestaan, vast te stellen, en de theologische verwoesters van den tegenwoordigen tijd, soms genoemd hoogere critici, en soms genoemd liberale theologen, behooren tot deze Duitsche School. Zij zijn aanmatigend, verwaand, onverdraagzaam. Ons eenig antwoord op hun beweringen en eischen is gegeven door President Warfield: „Er zijn sommige zaken, welke niet altijd noodig hebben herzien te worden. In de Westminstersche geloofsbelijdenis wordt voorgesteld een verzameling van leerstellingen zoo zeker voor hen, die hun geloof gevestigd hebben op Gods openbaring van zichzelven, als de wet van zwaartekracht Waarom zullen wij deze waarheden zoeken te herzien?"

„Geen herziening zal voldoening geven. De Presbyteriaansche kerk als een geheel begeert geen herziening, en een groote en toenemende meerderheid van hare meest verstandige en getrouwe bestanddeelen weerstaat herziening. Een klasse van mannen die zich in nieuwigheden vermaken, studenten die beruchtheid zoeken, boekhandelaars die vurig zijn, om hun onrijpe letterkunde aan het publiek op te dringen, en theoristen die voor hunne verdichting steun zoeken, meenen, dat zij een luid en uitgebreid verlangen uitbazuinen, terwijl zij inderdaad alleen hun eigen stem hooren en hun eigen denkbeelden herhalen; doch het stilzwijgen van honderdduizenden, die weigeren te antwoorden op dit opgewonden geroep, is vol van beteekenis. Het beteekent, dat de waarheid, uitgedrukt in de Westminstersche geloofsbelijdenis, geen herziening noodig heeft, maar slechts opnieuw behoeft vastgesteld te worden als levend en noodig voor allen, die gelooven, dat de Bijbel het Woord is van den levenden en waarachtigen God."

Dit woord bewijst, dat de meerderheid der leden van de Presbyteriaansche kerk tegen herziening is, en het doet de voorstanders kennen, als menschen, die feitelijk met de Gereformeerde leer gebroken hebben. Er is dus hoop, dat er van herziening niet zal komen.

Scholten.

De Londensche predikant Dr. Parker zegt in zijn laatste Memoriën van hen, die aan het Christendom zijn naam ontleenen om het van zijne hoofdwaarheden te berooven: „Die oneerlijkheid, welke ertoe leidt, Evangelisch geld aan te nemen en de Unitaristische leer te prediken, boezemt mij een waren afkeer in. Het is eene prediking, welke negatief is, schokt, vernietigt, en vol betwistbare theorieën, nuttelooze speculaties en ijdele opgeblazenheid is. Men zegt gewoonlijk, dat God zulk eene prediking niet zegent; maar ik beweer, dat de mensch zelf ze niet zegent. Dat ziet men genoeg aan het verminderen der toehoorders en andere teekenen van onverschilligheid of ontevredenheid zelfs. De ziel kan zich niet met zulke notenschelpen voeden."

—

In Oostenrijk heeft zich in 1899 driemaal het geval vooorgedaan, dat kinderen geschaakt en verborgen werden in de kloosters: 1o. Het meisje van een Israëlietisch koopman in Krakau, Israël Araten. 2o. De jonge Esther Weiser zestien jaren oud en dochter van een Israëlietische weduwe. 3o. Een meisje van 15 jaren, dochter van een Jood Elias Siegeltude. Alle drie zijn in hetzelfde klooster. Alles is mislukt om haar weer vrij te krijgen; de pogingen bij de overheid, bij het gerecht en bij den Keizer zelfs.— En dat geschiedt in het fijnst beschaafde, Christelijke Europa!

—

In Engeland bevatte de lijst der candidaten, die laatst zich voor het Lagerhuis voorstelden, honderd-achtenzeventig nonconformisten, of mannen die niet tot de Engelsche staatskerk behooren.

—

Rev. S. Jones, evangelist, verhaalde onlangs het volgende, waarvan hij in Chicago getuige was. Aldaar zag hij een betooging van 18000 werklieden met banieren, waarop geschreven stond: „Onze vrouwen en kinderen sterven van honger!" Zij gingen daarop naar een bosch even buiten de stad om in een kamp-meeting de groote kwestie van het socialisme te bespreken. Edoch daar dronken zij tegelijkertijd veertien honderd vaatjes bier ledig!

†.

Gereformeerd Traktaatgenootschap „FILIPPUS".

AAN ALLE BELANGSTELLENDEN IN HET HEIL VAN DEN SOLDAAT!

Als naar gewoonte hebben we 't genoegen u weer eenige mededeelingen te doen van hetgeen in het jaar 1900 in het belang van leger en vloot door ons is verricht.

Ook nu heeft de Heere zijne onverdiende gunstbewijzen in ruime mate ons weer betoond; o. a. door de hartelijke dankbetuigingen, die we van vele zijden ontvingen, waaronder die van marechaussee's wel in de eerste plaats moeten worden genoemd. Die mannen zijn, schier zonder uitzondering, steeds buitengewoon met de Kalenders ingenomen. Maar ook van andere Militairen blijkt het, „Bronbeek" niet uitgesloten, dat het gezondene op hoogen prijs wordt gesteld.

Zóó ontvingen we van een der Broederen het volgend schrijven:

„W Ew. Heer en Broeder!

„Hartelijk dank namens onze militairen voor uwe zending Kalenders, welke met erkenning en blijdschap werden begroet, en zeker ook aan de soldatenkastjes, of op de kamers een eereplaats zullen krijgen. Door dezen arbeid wordt ongetwijfeld meer bereikt dan menigeen vermoeden zal. Men moet in een garnizoensplaats opgevoed zijn, en geregeld omgang met militairen hebben, om daarvan iets te begrijpen. Vooral onze Chr. Jongelingen zijn met die eenvoudige doch sprekende papieren boodschappers zeer gebaat. Bovendien: ze werken zwijgend op de massa in."

Dergelijke getuigenissen hebben we meer ontvangen; ook waarin blijkt, dat niet alleen sergeants, maar soms evenzeer officieren, de verspreiding helpen bevorderen.

Niet minder is het bemoedigend, dat we telken jare van sommige marechaussee's en soldaten als blijk van erkentelijkheid eene bijdrage ontvangen; hetwelk des te hooger gewaardeerd moet worden, als we in aanmerking nemen, dat die mannen in den regel hun soldij best kunnen gebruiken.

Met een zeer belangstellend schrijven werden we ook nu weer vereerd van H. M. de Koningin, alsmede van H. M. de Koningin-Moeder, waarin voor de toezending van het Verslag dank betuigd, en meegedeeld wordt, dat hetzelve met belangstelling is ontvangen!

Moge weldra ook Z. K. H. Hertog Hendrik, als Prins-Gemaal der Nederlanden, van onzen eenvoudigen arbeid kennis kunnen nemen, en de zegen des Heeren over geheel het huis van H. M. onze Geëerbiedigde Koningin in ruime mate worden uitgestort!

De giften vloeiden niet zoo ruim als ten vorigen jare; want ontvingen we toen f 260,12½, het was thans juist f 40,— minder; de uitgaven waren vrij gelijk; zoodat we te beschikken hadden over f 198,40½.

Tot onze groote blijdschap kunnen we meêdeelen, dat we in het afgeloopen jaar weer verblijd werden met f 50,— van A. G. uit Rotterdam; waarvoor we langs dezen weg onzen innigen dank betuigen, alsmede voor alles wat ons in het afgeloopen jaar is toegezonden.

Omdat *Paramaribo* gaarne 75 in plaats van 50 expl. wilde ontvangen, hebben we, hoewel de ontvangsten minder waren, toch nog 25 Kalenders meer verzonden dan verleden jaar, tot een gezamenlijk bedrag van 1338 stuks; en wel, behalve naar *Oost-* en *West-Indië*, naar *Amersfoort, Assen, Amsterdam, Arnhem, Bergen op Zoom, 's-Bosch, Breda, Brielle, Bronbeek, Delft, Deventer, Doesburg, Dordrecht, Geertruidenberg, Gorinchem, Gouda, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Harderwijk, den Helder, Hellevoetsluis, Hoorn, Kampen, Leeuwarden, Leiden, Middelburg, Naarden, Nijmegen, Oldebroek, Rotterdam, Schoonhoven, Utrecht, Venloo, Vlissingen, Zutfen en Zwolle.*

Natuurlijk werd de Koninklijke Marechaussee niet vergeten; gelijk in de laatste jaren, hebben we elke Brigade weer 3 exemplaren doen toekomen; n. l. naar de stations te *Almeloo, Ambt-Vollenhove, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Axel, Bergen op-Zoom, 's-Bosch, Boxmeer, Boxtel, Breda, Buitenpost, Deventer, Doetinchem, Dokkum, Dwingeloo, Enschedé, Groningen, Hardenberg, Heerenveen, Heeze, Helmond, Hengeloo, Heusden, Hoogeveen, Leeuwarden, Meppel, Moerdijk, Needе, Oirschot, Oldenzaal, Ootmarsum, Roermond, Stadskanaal, Steenwijk, Tilburg, Uithuizen, Valkenswaard, Veenwouden, Venloo, Wageningen, Willemstad, Winschoten, Winterswijk, Witmarsum, Wolvega, Woudrichem, Wijhe, Zundert, Zutfen en Zwolle.*

Moge de Heere des oogstes deze uitgestrooide zaadkorrelen door den regen des Geestes genadiglijk vruchtbaar maken; opdat zijn driemaal heilige Naam er door verheerlijkt, menig zondaar er door bekeerd, en menig naar Hem dorstend hart er door verkwikt worde!

Neige Hij tevens vele harten om dezen belangrijken arbeid zoowel stoffelijk als zedelijk te steunen. Wanneer toch soldaten en marechaussee's van hun weinige centen nog iets voor dezen arbeid over hebben, dan zullen er o zoo velen onder de andere inwoners van Nederland allicht iets voor dit werk der liefde kunnen afzonderen.

Zij het ons maar een voorrecht om medearbeiders Gods te mogen zijn, en ook voor land- en zeemacht het werk van den Barmhartigen Samaritaan te mogen verrichten. Ook in ons leger tracht de geest van *Socialisme* en *Anarchisme* hoe langer hoe meer binnen te sluipen. Is het dan niet meer dan tijd, dat tegen dien geest gebeden en gestreden worde; niet meer dan tijd, dat al onze krijgslieden voortdurend gewezen worden op den eenigen Naam, die onder den hemel ter zaligheid is gegeven, en zij, onder den zegen des Heeren, dappere strijders voor Vorstin en Vaderland, maar ook trouwe krijgsknechten van Christus zijn?

Slaan we daartoe dan de handen biddend ineen, en God van den hemel zal ons niet beschamen.

E. Kropveld.

Rijswijk, 21 Januari 1901.

Ingezonden.

EENHEID VAN OPLEIDING.

Eenheid van opleiding is gewenscht. Niet omdat het zelfde stempel moet te zien zijn op al de dienaren des Woords. Integendeel, te betreuren zou het zijn, als allen precies op dezelfde wijze de waarheden voorstelden. Het veld is breed. Men kan in supra-lapsarische beschouwingen tot aan de tent der antinomianen naderen, *zonder haar binnen te treden;* en aan den anderen kant, als infra-lapsarischen, de Arminianen naderen, *zonder de grenzen te overschrijden;* en een en dezelfde dienaar des Woords heeft het onbetwistbaar recht, en kan het noodig achten, om beurtelings de beide zijden van het vlak te bestrijken in den strijd tegen dwalingen van allerlei aard. Daarbij, het „mannetje naast mannetje" past wel op het teekenbord der kinderen, maar niet in de wereld der denkende geesten en bij de toepassing van de waarheden Gods op de practijk van het leven.

Al zou er voortaan slechts één gelegenheid zijn tot opleiding, dit zou niet verhinderen, dat de geestesrichting uiteenloopen bleef; tenzij de prioriteit, het gezag van één der Hoogleeraren zóó verre ging, dat van een onvoorwaardelijk opgaan in diens beschouwingen kon worden gesproken; maar dan zou het gaan ontbreken aan mannen met wetenschap en verstand, aan mannen van karakter, en met een hart, dan stond de dood der verstijving voor de deur. Neen, de Smijtegeld's en de Brakel's, de Comrie's en de Van de Groe's, de Brummelkamp's en de Van Velzen's hebben ongehinderd te arbeiden; en de mannen moeten blijven, die, bij schuchterheid in het heilige, van uit het Godsbegrip de leer der souvereine genade belijnd en streng ons volk voor oogen stellen, maar ook zij, die ernstig en getrouw, gemoedelijk en onophoudelijk tot geloof en bekeering manen.

In onze dagen van woeling is er groot gevaar, dat de „kerkelijke keurmeesters", die, ondanks hun dunk van eigen kennis, naar Spurgeon's beweren, „een ledig hoofd" hebben, in hun element geraken, het leven van 's Heeren dienaren verbitteren en den bloei der Kerken belemmeren, zoo niet haar ondergang bewerken. De dienaar des Woords, die zich zijne roeping bewust is, zal zich houden aan zijn tekst, dezen verklaren en ter behartiging aandringen.

Ondanks zijn bijzonderen aanleg zal hij nu eens een meer dogmatische, dan weer een meer practische preek leveren en steeds rekening houden met de eigenaardige behoefte van zijne gemeente.

Wat den vorm betreft, hangt veel van de persoonlijkheid af, en die persoonlijkheid moet worden geëerbiedigd. 't Is bij de Bijbelschrijvers zelfs duidelijk: de Heilige Geest vernietigt de eigenaardigheid van zijne werktuigen niet, maar heiligt haar.

Als eenheid in de opleiding door ons gewenscht wordt, geschiedt dit èn om financieele redenen, èn vooral omdat beweerd wordt, dat de predikanten, in Amsterdam gevormd, wetenschappelijker zijn dan die in Kampen hunne studie voltooien, en Amsterdam meer voor de studeerkamer, en Kampen meer voor den preekstoel vormt. *Wij laten deze beweringen voor wat zij zijn.* Maar die hoogst schadelijke indeeling moet ophouden.

De jongste Generale Synode, hoe ook die eenheid wenschende, gevoelde, dat de tijd niet gekomen was, om haar tot stand te brengen. De rechte overeenstemming ontbrak. Er was geen kalmte, en in den storm bouwt men niet. Er was geen helderheid van inzicht, en in den nevel trekt men geen lijnen, noch in de duisternis zet men zich voor zijn schrijftafel. Er was geen genoegzaam onderling vertrouwen, en met wantrouwen in het hart gaat men niet gerust en genoegelijk samen onder zeil.

De Kerken hadden behoefte aan rust. Sympathieën kunnen niet omgezet door betoogen en besluiten. Het is een feit, dat in de laatste jaren de overtuiging bij velen meer gevestigd, en bij anderen geboren werd, dat de eigen inrichting der Kerken niet moet worden prijsgegeven. Daarom kon de Synode te Groningen niet anders handelen dan zij deed.

Kon het voorstel-Bavinck, *dat o. i. een betere ontvangst had verdiend*, zóó worden aangevuld of gewijzigd, dat het karakter der Vrije Universiteit, wier vrijheid toch gebonden is aan het Woord, ja aan de Gereformeerde Belijdenis, onaangetast bleef in aller oogen en tevens het recht der Kerken ongeschonden bleef, — zeker zouden wij dit toejuichen.

Nu de zaak reeds weer ter sprake kwam, is het dringend eisch, dat zij in alle bedaardheid worde gewikt en gewogen, van alle kanten worde bezien, maar niet in het publiek. De Directeuren der Vrije Universiteit en de

Curatoren der Theol. School kunnen met samenwerking van de Hoogleeraren aan beide inrichtingen trachten de oplossing der quaestie te vinden, en alzoo zulk een maatregel voorbereiden, dat de Theol. School en de Theol. Faculteit der Vrije Universiteit in het gewenschte verband gezet worden.

Kan deze oplossing niet gevonden worden, welnu, dan rakele men niet telkens de quaestie op, maar drage èn de Universiteit èn de Theol. School op het liefdehart. Dit zal dan bevorderd worden, als de Hoogleeraren der Vrije Universiteit nu en dan het goed recht en de belangen der Theol. School bepleiten, en omgekeerd de Hoogleeraren der Theol. School zich af en aan in het belang der Vrije Universiteit laten hooren. Een ander geslacht zal dan wellicht de genade en eere hebben om de gewenschte eenheid tot stand te brengen.

NOTTEN.

Velp, 30—1—1901.

Boekaankondiging.

Het Leven van Charles Haddon Spurgeon. Naar bescheiden uit zijn dagboek, aanteekeningen en brieven saamgesteld door zijne weduwe. Vertaald door Elisabeth Freyslaadt. Deel II. Rotterdam, D. A. Daamen 1900.

Evenals het eerste deel, is het een genot, dit tweede deel van Spurgeons Leven te lezen. Soms moge het wat al te breedvoerig zijn, en zoo nu en dan het optreden van Spurgeon ons wat zonderling en vreemd voorkomen, altijd is toch dit welbestede, rijkgezegende leven van den grooten kanselredenaar belangrijk en boeiend. Dit tweede deel begint met Spurgeons verloving en huwelijk, verhaalt dan de gebeurtenissen uit zijn eerste jaar in Londen, geeft een verslag van de vele lage en meest uit naijver voortspruitende lasteringen, waaraan de persoon en de arbeid van Spurgeon waren blootgesteld, maar beschrijft dan verder, hoe hij desniettemin altijd meer ingang vond en opgang maakte, zoodat men naar altijd grootere zalen moest uitzien en eindelijk in Aug. 1860 den „Tabernacle" in gebruik kon nemen. Alles wordt boeiend en leerrijk beschreven. Menigmaal komt Spurgeon zelf aan het woord met zijn oprecht geloof, zijn rijke ervaring, zijn gezonden humor, zijne beeldrijke taal. Het is te hopen, dat het boek zeer vele lezers moge vinden en dat de Uitgever voor zijne moeite rijkelijk beloond zal worden. De heer Daamen is van voornemen, het werk ook in afleveringen verkrijgbaar te stellen. Om de drie weken verschijnt er dan eene aflevering, die slechts 27½ cent kost. Op deze wijze kunnen velen dit werk zich gemakkelijk aanschaffen. Vooral onze predikanten moeten dit werk lezen. Er is zooveel uit te leeren, voor theorie en practijk beide. En aan kanselredenaars hebben wij zeker nog geen overvloed.

Geuzenalmanak 1901. *Uitgegeven door en ten voordeele van het Geuzengesticht „Wilhelmus van Nassauen" te Brielle. W. P. Lintjes, Maassluis.*

Gaarne bevelen wij dezen almanak aan, die thans reeds zijn 28en jaargang beleeft. De uitgave geschiedt ten voordeele van het bekende Geuzengesticht voor weezen van zeelieden, dat op Gereformeerden grondslag staat, aan de kinderen eene Christelijke opvoeding schenkt, en reeds voor velen ten zegen is geweest. Voorts bevat deze almanak eene nauwkeurige opgave van alwat men in een almanak gaarne vindt, daarbij de statuten van de Vereeniging voor het Geuzengesticht, een jaarverslag, en eindelijk nog een Mengelwerk met bijdragen van Ds. Sieders, Ds. Notten, Ds. Knoll, Ds. Staal, Ds. Mol enz. De prijs is zeer gering, 20 cents en gebonden 40 cents.

Het Maandblad Getuigen en Redden. Drie en twintigste Jaargang.

Bij de verschijning van het eerste nummer van den 23en jaargang vestigen wij nog weder eens de aandacht op dit Maandblad, dat door Ds. Pierson van Zetten geredigeerd wordt, een voortdurend krachtig protest tegen de schrikkelijke zonde der prostitutie laat hooren en jaarlijks slechts f 1,25 of franco per post f 1,40 kost.

BAVINCK.

Verschil van opvatting omtrent de Leer des Verbonds, onderzocht en aan Gods Woord getoetst door J. H. Wessels. — Utrecht Adm. van Ghentstraat 1.

Dit boekje, groot 32 bladzijden, onderscheidt zich gunstig in meer dan een opzicht. De schrijver tracht verzoenend in te werken op de verschillende en tegenstrijdige meeningen over: 1o. Het „Verbond der genade". 2o. De „Rechtvaardigmaking". 3. De „Roeping". 4o. De „Bekeering". 5o. De „Wedergeboorte". 6o. Den „Doop".

Hij doet dat in duidelijke en ook voor het groote publiek bevattelijke taal, waarbij het kenmerkend onderscheid van twee thans heerschende richtingen betrekkelijk deze punten wordt aangewezen. Dat is de eerste verdienste van dit geschrift.

De tweede is, dat het zoo objectief mogelijk *de beteekenis* en *het gewicht* der geschillen tracht aan te geven zonder overdrijving en groote woorden.

De derde is, dat, waar de schrijver partij kiest en voor zijn gevoelen uitkomt, hij dat doet in den geest der gematigdheid, waarbij blijkbaar zijn streven is *Schriftmatig* te zijn, zonder op afgeleide stellingen door te draven.

Voor zijn doel is het werkje de lezing overwaard.

D. K. WIELENGA.

ADVERTENTIËN.

Ondertrouwd:
GERRIT KAMP
EN
PIETERNELLA WIELAND.
ENSCHEDÉ, AXEL, 30 Januari 1901.

Door 's Heeren goedheid werd ons heden een **zoon** geboren.
F. WOLFERS.
M. R. WOLFERS—
BROEKHUIZEN.
MEPPEL,
30 Januari 1901.

Door Gods goedheid voorspoedig bevallen van een welgeschapen **dochter**.
H. M. KLINKERT—
OHMANN.
MEPPEL,
31 Januari 1901.

Door 's Heeren goedheid werd ons heden een **ZOON** geboren.
C. J. BOS, v. d. m.
Z. BOS—GUNNINK.
ARUM,
3 Februari 1901.

Voor de vele en treffende blijken van deelneming, ondervonden bij het overlijden van onzen geliefden Echtgenoot, Vader en Behuwdvader, betuigen wij onzen hartelijken **dank**.
Namens de Familie,
WED. E. VEGTER—
BEKENKAMP.
MARTENSHOEK.

Den 18den Febr e k. zullen wij, zoo de Heere wil, met onze geliefde Ouders,
K. DE GEUS
EN
K. MORET,
te HEUSDEN hunne **40-jarige Echtvereeniging** gedenken.
Hunne dankbare kinderen,
M. DE GEUS. HEUSDEN.
K. KOOIJMANS—DE GEUS. } LEIDEN.
J. W. KOOIJMANS Az. }
A. DE GEUS. }
J. DE GEUS—ELFFERS. } DE LEMMER.
A. H. VELTMAN-DE GEUS. } UTRECHT.
J. VELTMAN. }

De Heere nam plotseling uit ons midden weg, onzen geliefden Echtgenoot, Vader en Behuwdvader
JAN ANDREE,
in den ouderdom van 69 jaar.
Zijn leven was Christus, zijn sterven gewin.
WED. J. ANDREE—MASS.
WED. P. TIEMERSMA—
ANDREE.
DS. A. ANDREE.
T. ANDREE—KROPVELD.
M. OKKEMA.
S. OKKEMA—MIEDEMA.
FRANEKER,
28 Jan. 1901.

Heden morgen nam de Heere door den dood uit ons midden weg onzen geliefden Broeder mede-opziener der gemeente
JAN ANDREE,
in den ouderdom van ruim 69 jaren.
Ruim 36 jaren heeft hij met ijver en toewijding, eerst als diaken en later als Ouderling de gemeente, met de gaven hem door den Heere geschonken, gediend.
Hij geniet thans het loon der genade en zijn werken volgen hem.
Trooste de Heere de bedroefde familie en vervulle Hij goedgunstig de ledige plaats in onzen Kerkeraad.
Namens den Kerkeraad, v/d Gereform. kerk,
A. DOORN, *Praeses.*
L. HOFSTRA Jr., *Scriba.*
FRANEKER.
28 Januari 1901.

Heden behaagde het den Heere van onze zijde weg te nemen, onzen geliefden Echtgenoot en Vader, den heer
Hendrik Ouendag Tzn.,
in den ouderdom van 60 jaren.
Dat hij is ingegaan in de ruste, die er overblijft voor het volk Gods, is onze troost in onze diepe smart.
WED. H. OUENDAG—
VAN DORPEN.
S. OUENDAG.
HARLINGEN,
4 Febr. 1901.

Heden ontsliep, na een langdurig geduldig lijden, in den ouderdom van bijna 70 jaren, in de blijde hope des eeuwigen levens, onze geliefde Moeder en behuwd-Moeder
Janna Luchtenborg,
sedert 16 April 1900 weduwe van wijlen onzen Vader HENDRIK KUILMAN.
L. KUILMAN.
J. PRINS.
T. PRINS—KUILMAN.
HA. KUILMAN.
HK. KUILMAN.
N. KUILMAN.
A. KUILMAN—HEKMAN.
OUDE-PEKELA,
28 Januari 1901.

Heden morgen omstreeks drie uur overleed, na een langdurig lijden, zacht en kalm, onze geliefde Vader, Behuwdvader en Broeder,
Doeke Jans Boersma,
Wedn. van FROUWKJE OEGES DE BOER, in den gezegenden ouderdom van bijna acht-en-zeventig jaren. Zwaar valt ons deze slag, doch het vertrouwen, dat hij is ingegaan in de rust, die er overblijft voor het volk van God, troost ons in dit verlies.
O. BOERSMA.
D. BOERSMA—TEN HAVE.
J. BOERSMA.
J. BOERSMA—DOORNBOS.
H. BUFFINGA.
S. BUFFINGA—BOERSMA.
C. STADIG.
A. STADIG—BOERSMA.
H. JONKHOFF.
J. JONKHOFF—BOERSMA.
W. KLOPPENBURG
T. KLOPPENBURG—
BOERSMA.
I. BOERSMA.
DE WAARDEN (bij Grijpskerk,)
29 Jan. 1901.

Heden overleed, tot onze diepe droefheid, in haren Heere en Heiland, onze geliefde Moeder
Mevrouw de Wed. STRIK—
VAN WAARDHUIZEN,
in den ouderdom van 60 jaar.
S. A. STRIK.
F. S. STRIK.
A. C. STRIK.
HEUSDEN,
2 Febr. 1901.

Heden ontsliep plotseling in haren Heere en Heiland mijne geliefde Tante, de Wed.
D. HORSTMAN
geb. HOLL,
in den ouderdom van ruim 80 jaren.
Uit aller naam,
haar Neef,
H. E. HOLL.
NOORDELOOS,
4 Febr. 1901.

In een

reeds jaren **gevestigde zaak wordt iemand gevraagd**, die genegen zou zijn twee duizend gulden te storten. Voor nadere inlichting is correspondentie of persoonlijke conferentie gewenscht.
Brieven onder **No. 684** aan het Bureau dezer.

Puik gemengd kippenvoeder per H. L. *f* 3,50, Rogge en tarwe voermeel 50 K. *f* 2,55, Voerrogge per H. L. *f* 2,60, en *f* 3,10 Licht voermeel, fijne zemelen, de baal 40 Kilo *f* 1,40 wordt na ontvangst van postwissel franco verzonden. Rembours niet franco 5 zak 5 ct., 10 zak 10 ct. goedkooper per zak.
E. BIJMOLT, fouragehandel.
GRONINGEN.

Door eene buitengewone gelegenheid ben ik in het bezit van eenige Ex vad
Spreuken voor de Keuken
DOOR
J. DE LIEFDE.
oorspronkelijke uitgave.
92 bladz.
Dit geestig geschreven boekje van den bekenden genialen schrijver wordt, zoolang de voorraad strekt, aangeboden voor **25 cent franco p. p.** na ontvangst van dit bedrag, terwijl alle Boekh. bestellingen aannemen.
KAMPEN. ZALSMAN.

Alom verkrijgbaar
Het Jaarboekje
VOOR DE
Gereformeerde Kerken in Nederland.
voor 1901 40e Jaarg. **30** cts.
Behalve gewone Kalender, Markten en Watergetijden, bevat het een zoo volledig mogelijke Kerkelijke Statistiek, opgave Jongel.- en Jonged.-vereen. en Zondagsscholen. In het boeiende Mengelwerk zijn bijdragen van Ds. A. van der Sluijs, W. S. Veltman, J. P. Tazelaar en anderen.
ENKHUIZEN. P. VAN DER SLUIJS.

Bij ZALSMAN te KAMPEN verscheen in 1899:
Het Recht der Kerken
EN
de Vrijheid der Wetenschap.
DOOR
Dr. H. BAVINCK.
45 cent.
Alle Boekh. nemen bestellingen aan, en bij toezending van het bedrag wordt het **franco** verzonden.

Voor **90 Centen** franco thuis:
Een Geïllustreerd, in Stempelband gebonden
Degelijk Boekwerk
(*naar keuze uit* negen *onderstaande Boeken*), en een
Bijbelsche Scheurkalender
voor Oud en Jong,
bewerkt door H. KARSSEN te Amerongen, voor het jaar 1901.
Nummers en Titels der Boeken waaruit een Ex. gekozen kan worden.
1. STOWE. De Negerhut.
2. WETHERELL. De Wijde Wijde Wereld.
3. CUMMINS. De Lantaarnopsteker.
4. FANNIE EDEN, Moederloos.
5. „ „ Wiens Kind.
6. „ „ Wonderbare Leiding.
7. „ „ Niemands Lieveling.
8. „ „ Meer dan Goud.
9. „ „ Alleen Gebleven of de Weezen van de Dennenhut.
Tegen inzending van Postwissel groot **90 Centen**, met vermelding van 't nummer van het gekozen Boek, verkrijgbaar bij den Uitgever
C. MISSET te Doetinchem

Beste boeken voor een prijsje.
JOHAN OWEN.
Verhandeling aangaande den Heiligen Geest.
Onveranderde Uitgave volgens 1746. 4° formaat, 720 bladzijden fraai uitgevoerd op zwaar papier. Prijs f 3,75. Uitg. DONNER, nu f 2.50.
JUSTUS VERMEER.
VERZAMELING VAN OEFENINGEN.
Onveranderde Uitgave 4° formaat, 705 bladzijden, fraai uitgevoerd op zwaar papier. Prijs f 3,75. Uitg. DONNER, nu f 2.50.
R. M. M'CHEYNE,
HET LEVEN EN DE NAGELATEN GESCHRIFTEN.
Uitgegeven door ANDREW A. BONAR, met het portret des schrijvers. Uit het Engelsch vertaald Derde druk, 762 bladzijden. Gedenkschriften, Brieven, Leerredenen, Proeve van Schetsen, Andere Stukken, Liederen Zions, Ter nagedachtenis. Prijs f 3,50. Uitg. SWAAN, nu f 2,50.
R. M. M'CHEYNE.
LAATSTE VERZAMELING,
bestaande uit verschillende Leerredenen en Bijbellezingen door hem in den loop zijner herderlijke bediening gehouden Getrouw uit het Engelsch vertaald door E. GERDES. Tweede druk. Prijs f 3,50. Uitg. SWAAN, nu f 2,50.
Men zende postwissel met opgave van het verlangde boek, om het per omgaande post franco te ontvangen van ZALSMAN te KAMPEN.

Bij A. GEZELLE MEERBURG te HEUSDEN is verschenen:
Eene van de oorzaken der krankzinnigheid.
Misbruik van sterken drank,
DOOR
J. H. A. VAN DALE,
Geneesheer-Directeur van „Veldwijk"
Uitgegeven door de Geref. Ver. tot Drankbestrijding.
Prijs 10 cent.
Alle solide boekhandelaren nemen bestellingen aan en tegen toezending van het bedrag wordt deze brochure **franco** gezonden door den uitgever

Wie zich wenscht aan te schaffen een
Christelijk Gedenkboek,
OF
opmerkingen en overdenkingen
VOOR
iederen dag des jaars,
met een voorbericht van
DS. C. C. CALLENBACH
groot 8o, 440 bladz.
fraaie druk,
zende postwissel groot **80 cent** aan ZALSMAN te KAMPEN, om dit boek **franco** te ontvangen.
Men kan het ook bij zijn gewonen Boekh bestellen.

f 8.- **STATENBIJBEL. Franco.**
Een Statenbijbel met 1000 platen. De prijs was vroeger ± f 25. Nu tijdelijk slechts f 8,00 en nog wel franco thuis of franco naaste station. Uitsluitend na ontvangst van postwissel of per rembours. Deze Statenbijbel is echt; van Jacob en Pieter Keur. De kantteekeningen met een heldere vette letter, zoo volledig mogelijk. Het formaat is flink. Zeer sterk gebonden met vergulden titel. Geel op snee. Nieuwe spelling; zuiver gedrukt met eene heldere Hollandsche letter. De verpakking is gratis in een kistje.
LET WEL!! Wij geven er bij cadeau: Enkele lijvige boekdeeltjes. Christelijke verhalen enz. Handelswaarde f **1.—**. De Statenbijbel is alom, met kracht aanbevolen. Opdringerij en bluf is hier geheel overbodig. Men zie onderstaande dankbetuigingen. Schrijf vooral op den brief »Statenbijbel en boeken". Adres:
C. DE BOER Sz., Sneek.
Zijn de bestellers voldaan?
Antwoord:
De Statenbijbel is boven verwachting. Degelijke druk en kant. Sierlijke en natuurlijke platen.
(W. g. t.) K. GRONDSMA.
Oosthem (Fr.), 21 Dec. '00.

De Statenbijbel in goede orde ontvangen, viel mij erg mee.
(W. g. t.) C. KLOK Cz.
o. d. Rockanje, 29 Dec. '00.

Statenbijbel ontvangen, over den uitslag zeer tevreden.
(W. g. t.) H. BOS.
Ulrum, 31 Dec. '00.

Statenbijbel keurig netjes. Sterk gebonden en duidelijke letter. Ook de platen zien er goed uit.
(W. g. t.) J. BLOM.
Amersfoort, 22 Jan. '01.

Alles in orde ontvangen, mijn oprechte dank voor dezen boven mijne verwachting uitgevallen Bijbel.
(W. g. t.) G. J. DRENT.
Amsterdam, Wittekade 32² 22 Jan. '01.

Pakket goed verpakt. De Bijbel is netjes en sterk gebonden.
(W. g. t.) Wed. C. CORNELISSEN.
Oosterbeek, 23 Jan. '01.

Statenbijbel overtrof verre mijn verwachting; is het geld overdubbeld waard, papier, kantteekening en platen beslist duidelijk.
(W. g. t.) E. DEKKER.
Amersfoort, 23 Jan. '01.

Uw Statenbijbel afgeleverd. Is met **groote tevredenheid** ontvangen.
(W. g. t.) J. ROORDA, Boekhandel.
Tzummarum, 24 Jan. '01.

. . . . ik betuig dat het pakket Statenbijbel mijne verwachting verre heeft overtroffen.
(W. g. t.) M. MOLENAAR.
Katwijk aan Zee, 24 Jan. '01.

Bij de opening der kist en het zien van den Bijbel moest ik toch zeggen bij mij zelven: »ja, waar is het, het is een bijzonder mooi boek" zoo'n prachtige Statenbijbel. Ik ben er recht over tevreden.
(W. g. t.) R. MEESTER Lz.
Dronrijp, 24 Jan. '01.

De Statenbijbel dien ik van u in goede orde ontving, is degelijk en zeer naar mijn genoegen.
(W. g. t.) D. LEERLOOIJER.
Knollendam, 25 Jan. '01.

Bijbel in goeden welstand ontvangen. Ik wist niet, toen ik het kistje kreeg, dat de Bijbel zoo prachtig zou wezen. Ik stond verwonderd, als ik het eerder geweten had, dan had ik hem ook eerder besteld. De Bijbel is best naar mijn zin.
(W. g. t.) A. PLAISIER Wz.
H. I. Ambacht, 25 Jan. '01.

*** Bij JAN HAAN te *Groningen* verscheen:
Jezus' Levenswoorden,
aan het kruishout gesproken.
Zeven leerreden over de Kruiswoorden,
door D. FELIX.
V. D. M. te Roden.
Prijs 60 cent.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:
Aan Contributiën:
Door den heer T. van Dijken ten Toen Boer f 28, door Ds D Prins te Oudega (Smallingerl.) f 12, door den heer J. van Rijnbach te Smilde f 4,50, door den heer J. van Zanten te Zeist f 2,94, per post ontvangen f 107,20, van den heer G. de Roos te De Bilt f 1.
Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit:)
Van de Geref. Kerk te Ter Neuzen f 23, van idem te Stellendam f 2,78, van idem te Neede en Rekken f 3,95, van idem te Haarlem B f 7,60½.
S. J. SEEFAT,
Hilversum. *Penningmeester.*